

Trikopis (General Nikolas) (1868 -1959)

Türk İstiklal Harbi'nde Anadolu'yu işgale kalkan Yunan Ordusu'nda general rütbesiyle kolordu komutanlığı yapmıştır. Türk Ordusu'nun önünden kaçan Yunan Ordusu'nu, İzmir önlerinde son direnişle kurtarmayı umut eden Yunan Hükümeti, General Hadjianestis (Hacı Anesti)'yi başkomutanlıktan uzaklaştırdı. Savaşın sonlarına doğru Anadolu'daki Küçük Asya Orduları Komutanı General Hadjianestis 22 Ağustos 1922'de görevden alınarak yerine General Nikolaos Trikopis tayin edilmiştir. I.Yunan Kolordusu Komutanı General Trikopis, 29 Ağustos'ta Türk Kuvvetleri tarafından birliklerinin çevrilmesi üzerine Dumlupınar mevkiine çekilme kararı vermiştir. Ancak General Trikopis, 26 -30 Ağustos tarihleri arasındaki Türk Taarruzu sırasında İzmir'e doğru çekilirken Murat Dağı yakınlarında Çalköy'de, maiyetiyle birlikte 2 Eylül 1922'de esir düşmüştür. Trikopis, Yunan Orduları Başkomutanı olduğunu kaderin garip bir cilvesi olarak Sir H. Rumbold'un Lord Curzon'a yazdığı 12 Eylül 1922 tarihli yazıdan anlaşıldığına göre, 3 Eylül 1922'de Uşak'ta Mustafa Kemal Paşa'dan öğrenmiştir. Diğer taraftan Yunan generallerinden II. Yunan Kolordusu Komutanı General Digenis (Diyenis), bu kolordunun Kurmay Başkanı Albay Yuvanıs, 13. Tümen Komutanı Albay Miryanidis ve Albay Kalinablis'de Türklere esir düşmüştür. Başkomutan olduğundan habersiz olarak esir düşen Trikopis, aynı zamanda diğer Yunan birlikleriyle de irtibatını sağlayamamıştır. Yunan generallerinin esir oluşu Yunanistan'ı karıştıracak ve bir ihtilal havasının oluşmasına sebep olacaktır. **İsmet İnönü** hatıralarında Trikopis'in esir edilişi ve Türk karargâhında karşılaşılmasına ve yapılan muameleye geniş yer vermektedir. Onun anlattığına göre bir köy imamı "düşman birlikleri" diye bağırarak Türk karargâhının önüne gelmiştir. Bu şahsı susturduktan sonra yapılan araştırma sonunda konunun ne olduğu anlaşılmıştır. Bu kişinin kastettiği "düşman birlikleri", Uşak civarında bulunan 5. ve 23. tümenlere teslim olan ve başlarında General Trikopis'in bulunduğu üç-beş bin kişilik bir Yunan askerî birliği imiş. Türk birliklerine teslim olmak mecburiyetinde kalan esirlerin durumunu İsmet Paşa hatıralarında şöyle anlatmaktadır: "Esirler arasında Yunan Kolordusu kumandanı General Trikopis, 2. Kolordu Kumandanı General Diyenis ile yüksek rütbeli birçok kumandan da vardı. Generalleri bana getirdiler. Gayet yorgun bir haldeydiler. Dudakları şişmiş, çay ikram ettim, beraber çay içelim dedim. Çay içecek halleri yoktu, içemiyorlardı. Kendilerine arkadaşça, iyi muamele ettik. Hep beraber oturduk, muharebeden bahsettik. Kendilerinin iyi muharebe ettiklerini, talihin yaver olmadığını söyledim. Arkadaşça konuşalım dedim. Muharebenin başından beri, buraya gelinceye kadar, düşmanın muhtemel hareketlerine dair zihnimden geçen ve yapmasını tahmin ettiğim teşebbüsleri birer birer Trikopis'e anlattım. Trikopis ve Diyenis ile muharebe safahatını uzun uzadıya konuştuk, münakaşa ettik. ...Konuşmalarımız bitince palaskamı, kılıcımı taktım. Kendilerine, sizi resmi vaziyetimle başkumandana takdim edeceğim dedim. Onları aldım, başkumandanın huzuruna götürdüm. Atatürk çok âlicenap davrandı. Onlarla konuştu, teselli etti. Kendileri çok mütehassis oldular." Bu karşılaşmayı Halide Edip Adıvar'da şöyle anlatmaktadır: "Eylül'ün ikinci günü, Mustafa Kemal Paşa, Fevzi Paşa ve İsmet Paşaları Uşak'ta bir masanın etrafında bulduk. General Trikopis ile General Dionis Türklere teslim olmuştu. Mustafa Kemal Paşa'nın huzuruna, Nurettin Paşayla Kemalettin Paşa'nın arasında geldiler... Yunan generallerini getirdikleri zaman, Mustafa Kemal Paşa, Fevzi Paşa ile İsmet Paşa'nın arasında duruyordu. Fevzi Paşayla İsmet Paşa eğildiler, fakat ellerini vermediler. Siyasi muhaliflerini hiçbir şey düşünmeksizin ezen bu asker, askerlik alanında bir büyük sanatkâr ve oyunun kaidelerine uyan bir sporcuymuş. Trikopis, onun bu oyundaki rakibi. Bu askerlik oyununda yere vurduğu adama kaideye uygun olan hareketi muhafaza ediyordu. Sirtını yere getirdiği pehlivanın elini sıkıp galip bir pehlivan gibi. Trikopis'in elini yakaladı, alelade bir el sıkışı müddetinden fazla tuttu: oturun general, yorulmuş olacaksınız dedi. Bundan sonra sigara tabakasını uzattı, kahve ısmarladı. General Dionis'e de nezaketle muamele etmekle beraber, gözleri Trikopis'in gözlerinde. Trikopis'de ona açık bir hayranlıkla bakıyor. Elli yaşlarında kadar, asabi, hastalıklı, tiyatroyu

sahnesindeymiş gibi giyinmiş bir adam. -(Trikopis) Ben sizin bu kadar genç olduğunuzu bilmiyordum, General- Böylece Mustafa Kemal Paşa ülkesini işgale gelen ama şimdi esir olan birine centilmenliğini ve Türk misafirperverliğini de göstermiştir. 24 Eylül 1922'de, esir alınan General Trikopis, General Diyenis (Digenis) ve diğer Yunan subayları trenle Uşak'tan Ankara'ya getirildiler ve Sarıkışla'ya gönderildiler. Yunan Orduları Başkumandanı memleketine döndükten sonra askerî mahkemede yargılandıysa da beraat etmiştir. Yunan Ordusu'ndaki görevine devam etmiştir. Trikopis 1927 yılında tümgeneralliğe terfi etmiştir. Emekli olduktan sonra hatıralarını yazarak yayınladı. Bu eser "*General Trikopis'in Anıları*" adıyla 1968 yılında Türkçeye de tercüme edilmiştir.

Hamit PEHLİVANLI

KAYNAKÇA

ADIVAR, Halide Edip, **Türk'ün Ateşle İmtihani**, İstanbul 1962.

Askerî Tarih Belgeleri Dergisi, yıl:16 (Aralık 1967), sayı:62, belge no: 1409 -1412 -1413; yıl:31(Ağustos 1981), sayı:80, belge no:1776 -1777.

ATATÜRK, Mustafa Kemal, **Nutuk**, Cilt 2, Yay. Haz. Zeynep Korkmaz, Ankara 1984.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt 1, İstanbul 1945.

İNÖNÜ, İsmet, **Hatıralar, 1. Kitap**, İstanbul 1985.

SONYEL, Salâhi, **Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika**, Cilt 2, Ankara 1991.

TANSEL, Selahattin, **Mondros'tan Mudanya'ya Kadar**, Cilt 4, Ankara 1978.

"Trikupis" veya "Trikopis", **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi**, 22. Cilt, Milliyet Yay., İstanbul.

UTKAN, Kocatürk, **Atatürk ve Türk Devrimi Kronolojisi (1918 -1938)**, Ankara 1973.

21/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/trikopis-general-nikolas-1868-1959/?pdf=3317> adresinden erişilmiştir